

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B42	2 ก.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น สังคม	จริยธรรม รากฐานของสังคม และบทเรียนจากกรณีแพทองธาร	
ประเด็นสำคัญ	- เหตุการณ์ผิดจริยธรรม - จริยธรรมกับความเชื่อถือของสังคม - จริยธรรมควรเป็นรากฐานของสังคมอย่างไร - ผลกระทบต่อสังคมไทย	

จ ริ ย ธ ร ร ม ท า ง
การเมืองและการบริหาร
ราชการแผ่นดินถือเป็นเสา
หลักสำคัญของการสร้างสังคม
ที่มีความโปร่งใสและน่าเชื่อถือ
การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ยึดมั่น
ในหลักจริยธรรม ย่อมทำให้
บุคคลนั้น ขาดคุณสมบัติตาม
รัฐธรรมนูญ และส่งผลกระทบ
เชิงลบต่อสังคมโดยรวม

เหตุการณ์แพทองธาร ผิดจริยธรรมร้ายแรงขาดคุณสมบัติ รธน. มาตรา 165

เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2568 ศาลรัฐธรรมนูญมีมติ 6 ต่อ 3 ว่า นายกรัฐมนตรีแพทองธารฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง จนขาดคุณสมบัติ ตามมาตรา 160 (4) และ (5) ของรัฐธรรมนูญ และความ เป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัวตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2568 ส่งผลให้ คณะรัฐมนตรีทั้งคณะต้องพ้นตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญมาตรา 167 วรรคหนึ่ง และ 168 วรรคหนึ่ง

ศาลวินิจฉัยว่า แม้แพทองธารจะไม่ถึงขั้นขาดความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นที่ประจักษ์ แต่ การสนทนาในคลิปเสียง กับสมเด็จจุน เซน ประธานวุฒิสภากัมพูชา ถูกมองว่าเป็นการเอาประโยชน์ส่วนตัว คือ คะแนนนิยม เหนือผลประโยชน์ชาติ จึงเป็นการปฏิบัติที่ไม่รอบคอบ และลดทอนเกียรติภูมิของประเทศและตำแหน่งนายกรัฐมนตรีศาลไม่ได้ วินิจฉัยเรื่องอื่นที่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลคดี เพราะข้อกล่าวหาอื่น “ไม่จำต้อง วินิจฉัย” เหตุนี้ทำให้สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงผลกระทบต่องจริยธรรมของข้าราชการมากยิ่งขึ้น

สรุปคำตัดสินศาลรัฐธรรมนูญ
คดี แพทองธาร ชินวัตร
พ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

ผู้ฟ้อง ประธานวุฒิสภา
ผู้ถูกร้อง น.ส.แพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี

คำขอวินิจฉัยคดี 17/2568
วันที่ศาลวินิจฉัย 29 ส.ค. 2568

ประเด็นพิพาท
ศาลรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 (4) + มาตรา 160
ผลศาล 160 (5) ไม่อาจเป็นรัฐมนตรีต่อไป
บทลงโทษ 160 (5) งดเว้นมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง

หลักฐานสำคัญ
• คลิปสนทนา กับสมเด็จจุน
• ผู้ถูกร้องเป็นหัวหน้าครอบครัว
• ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยว่าผิดหรือไม่
• ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยว่าผิดหรือไม่
• ศาลยังไม่ได้วินิจฉัยว่าผิดหรือไม่

ผลการพิจารณา
1. มาตรา 160 (4) **ไม่** ความผิด
• ไม่พบการเป็นรัฐมนตรี
• ไม่พบการเป็นรัฐมนตรี
• ไม่พบการเป็นรัฐมนตรี

2. มาตรา 160 (5) **ผิด ข้าราชการ**
• ศาลวินิจฉัยว่า 2 ข้อหาไม่ผิด
• ศาลวินิจฉัยว่า 2 ข้อหาไม่ผิด
• ศาลวินิจฉัยว่า 2 ข้อหาไม่ผิด

คำวินิจฉัย
• ความผิด
• ความผิด
• ความผิด

จริยธรรมของข้าราชการกับความเชื่อของสังคม

คำว่า “จริยธรรม” (Ethics) หมายถึงการยึดมั่นในความถูกต้องและความชอบธรรม ทั้งในมิติส่วนบุคคลและมิติสาธารณะ การมีจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส และคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว ในมิติการเมืองและการบริหาร จริยธรรมสาธารณะถือเป็นเสาหลักของความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับผู้นำ ผู้มีอำนาจต้องปฏิบัติด้วยความ ซื่อสัตย์ สุจริต และความตระหนักว่าผลประโยชน์ชาติอยู่เหนือผลประโยชน์ส่วนตัว หากละเลยสิ่งเหล่านี้ จริยธรรมทางการเมืองก็ถูก

ลดทอน และสังคม จะประสบปัญหาความน่าเชื่อถือหากขาดซึ่งความซื่อสัตย์สุจริตและความโปร่งใส ย่อมทำให้ระบบการเมืองอ่อนแอ และเกิดภาวะเสื่อมศรัทธาในสังคม ดังนั้นการเป็นข้าราชการที่ดี จึงต้องมีหน้าที่รับใช้ประเทศและประชาชน ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งจึงต้องยึดถือคุณธรรม ทั้งความซื่อสัตย์สุจริต ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตรงไปตรงมา ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน ยึดถือความโปร่งใสและตรวจสอบได้ เปิดเผยมต่อสาธารณะ พร้อมรับผิดชอบหากเกิดข้อผิดพลาด มีความรับผิดชอบต่อสังคม ตัดสินใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ของชาติและประชาชน มีการเคารพกฎหมายและกติกา โดยปฏิบัติตามกฎหมายและหลักนิติธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี สุดท้ายการมีจิตสำนึกสาธารณะ ตระหนักว่าหน้าที่หลักคือการ “รับใช้” มิใช่การ “ใช้อำนาจ”

คุณธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่กำหนดมาตรฐานการทำงานของข้าราชการ หากยังเป็น “หลักจริยธรรมสาธารณะ” ที่ทุกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องถือปฏิบัติ

จริยธรรมควรเป็นรากฐานของสังคมอย่างไร

ความชัดเจนของมาตรฐานระดับนิติบัญญัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 160 ซึ่งถือเป็น “กลไกเชิงกฎหมาย” ที่มีเป้าหมายเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและสร้างหลักประกันว่าผู้นำประเทศต้องมีคุณสมบัติทั้งในด้านความรู้ความสามารถ และความประพฤติที่อยู่ในกรอบจริยธรรมที่เหมาะสม

การบัญญัติกฎหมายเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า จริยธรรมไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของความคาดหวังเชิงศีลธรรม แต่ถูกยกระดับให้เป็นบรรทัดฐานทางกฎหมาย ที่ทุกคนซึ่งดำรงตำแหน่งสาธารณะต้องปฏิบัติตาม โดยเฉพาะประเด็นสำคัญคือ ความซื่อสัตย์สุจริต ผู้ดำรงตำแหน่งต้องไม่เคยมีพฤติกรรมทุจริต หรือแสดงออกในลักษณะที่ทำให้สังคมสงสัยว่าขาดความสุจริตใจ เพราะหากปราศจากความซื่อสัตย์แล้ว ย่อมไม่สามารถรักษาผลประโยชน์ของประเทศชาติได้ ไม่ละเมิดมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง การกระทำใด ๆ ที่ทำให้ประเทศหรือสังคมเสียหายร้ายแรง ไม่ว่าจะเป็นการใช้อำนาจในทางมิชอบ การเอื้อประโยชน์ให้ตนเองหรือพวกพ้อง หรือการกระทำที่ลดทอนเกียรติภูมิของชาติ ล้วนถือเป็นการละเมิดมาตรฐานจริยธรรมที่กฎหมายไม่สามารถยอมรับได้ การกำหนดมาตรฐานระดับนิติบัญญัติในรัฐธรรมนูญทำให้สังคมไทยมี “เครื่องมือทางกฎหมาย” ที่จะบังคับใช้จริยธรรมเป็นจริง มิใช่ปล่อยให้เพียงข้อเรียกร้องทางศีลธรรม ผลลัพธ์คือการสร้างความเชื่อมั่นต่อระบบการเมือง และทำให้ประชาชนเห็นว่าผู้นำและผู้ดำรงตำแหน่งรัฐถูกผูกพันด้วยคุณธรรมและความรับผิดชอบต่อสาธารณะในทุกมิติ

ผลกระทบต่อสังคมไทย

ผลจากคำวินิจฉัยทำให้สังคมไทยเกิดความเสื่อมศรัทธาต่อการเมืองและผู้มีตำแหน่งนำ การที่ผู้นำถูกพ้นตำแหน่งในลักษณะนี้ เสี่ยงทำให้ประชาชนรู้สึกว่ ระบบการเมือง นิติรัฐไม่เชื่อถือได้ และเพิ่มความวิตกต่อการคอร์รัปชันภายใน เกิดผลลบทางเสถียรภาพรัฐบาล เมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นตำแหน่งทันที รัฐบาลอาจเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนทางการเมือง รวมถึงกระบวนการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ การกระตุ้นให้มีการปฏิรูปมาตรฐานจริยธรรม เหตุการณ์กระตุ้นให้สังคมและสถาบันต่าง ๆ ทบทวนว่า มาตรฐานจริยธรรมแห่งชาติเป็นพอหรือไม่ และควรเสริมกลไกตรวจสอบจริยธรรมในเชิงเชิงลึกเพิ่มขึ้น โดยยกระดับความตระหนักเรื่องประโยชน์ชาติเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว กรณีเป็นบทเรียนชัดเจนว่า ผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดของประเทศต้องมีจิตสำธารณะยิ่ง โดยเฉพาะในบริบทความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

จริยธรรมทางการเมือง ซื่อสัตย์สุจริต และการไม่ฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นรากฐานสำคัญของความน่าเชื่อถือของสังคมและความมั่นคงของระบบรัฐ กรณี นายกฯ แพทองธาร ชินวัตร ถูกศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยพ้นตำแหน่งตามมาตรา 165-170 แสดงให้เห็นว่า ระบบตรวจสอบจริยธรรมตามรัฐธรรมนูญมีผลต่อตำแหน่งผู้นำหากมีการละเมิดมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นสังคมไทยควรใช้เหตุการณ์นี้เป็นแรงผลักดันให้สร้าง วัฒนธรรมความรับผิดชอบและความโปร่งใสของผู้นำ และเสริมสร้างกลไกตรวจสอบ จริยธรรม และความบริสุทธิ์ในทุกกระดับ

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์
 อจ.ทก.สมย.วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.prachachat.net/politics/news-1874291>
2. <https://www.isranews.org/article/isranews-scoop>
3. <https://www.thaipost.net/hi-light/852279>
4. <https://www.bangkokbiznews.com/politics/1196381>